

Starożytne Chiny i Indie

Podsumowanie

6

Polecenia podsumowujące

1. Opisz systemy religijne w starożytnych Chinach i Indiach.
2. Wymień najważniejsze osiągnięcia cywilizacji chińskiej i indyjskiej.
3. Porównaj systemy prawne i etyczne Chin, Indii i Mezopotamii.

Chiny

Indie

Uwarunkowania geograficzne i początki państwa

Położenie w dorzeczu dwóch rzek – Huang-ho i Jangcy.
Częste wylewy rzek.
Wykształcenie się grupy rządzącej wskutek nadzoru nad systemami irygacyjnymi.

Położenie w dorzeczu dwóch rzek – Indusu i Gangesu.
Najstarsze ośrodki – Harappa i Mohendzo Daro.
Tereny podbite ok. 1500 r. p.n.e. przez indoeuropejski lud Ariów.

Organizacja państwa i społeczeństwa

Na czele państwa cesarz nazywany „boskim władcą”.
Pierwszy cesarz – Shi Huangdi.
Przekonanie o boskim pochodzeniu władzy cesarskiej.
Mandaryni – urzędnicy wywodzący się z dawnej arystokracji rodowej.
Chłopi – najliczniejsza grupa społeczna, przywiązani do ziemi.
Niewolnicy – pojawiający się w wyniku kolejnych podbojów.

Początkowo brak jednego organizmu państwowego – wiele królestw.
Radża – król stojący na czele państwa.
Zjednoczenie za panowania dynastii Maurjów.
Reformy prawne za panowania Aśoki.
Warny – podstawowe grupy społeczne (kapłani, wojownicy, kupcy i rolnicy, słudzy).
Kasty – grupy zawodowe wewnątrz warn.
Parias – ludzie żyjący poza warnami.

Religia

Wiara w bóstwa związane z siłami natury.
Silny kult przodków.
Konfucjanizm – w życiu człowieka najważniejsze są cnoty i szacunek do tradycji.
Taoizm – istotna rola rozwoju duchowego, ograniczenie roli państwa w życiu społecznym.

Wedyzm – pierwotna religia Ariów opierająca się na wierze w siły przyrody i kosmiczny ład.
Braminizm – wiara w wędrówkę dusz (reinkarnacja).
Hinduizm – połączenie braminizmu z wedyzmem, wiara w prawo akcji i reakcji (karma).
Buddyzm – system religijny, zgodnie z którym postępowanie człowieka powinno przynosić korzyści, a nie szkody.

Osiągnięcia

Systemy irygacyjne.
Wielki Mur Chiński.
Rozwinięta metalurgia.
Zaawansowana produkcja naczyń porcelanowych.
Produkcja jedwabiu.
Pojawienie się pisma – pismo chińskie.
Wytwarzanie papieru czerpanego.
Kalendarz księżycowy oparty na systemie 12 miesięcy.
Rozwinięta medycyna, m.in. akupunktura.

Rozwinięta matematyka, stosowanie systemu dziesiętnego, wprowadzenie cyfry 0.
Sanskryt – język uważany za święty.
Rozwinięta sztuka sakralna.

Polecane publikacje

Jan Kieniewicz, *Historia Indii*, Wrocław 2003.
Witold Rodziński, *Historia Chin*, Wrocław 1992.

